

Փետր. 18-ին հիմնեց Հայաստանի Կարմիր Սաչը, որի կանոնադրութիւնը հաստատուեց Սորհրդարանում մարտ 19-ին: Կենտրոնական վարչութեան անդամներ ընտրուեցին Գր. Չալխուչեանը (նախագահ), բժ. Յ. Տէր Դաւթեանը, բժ. Ս. Կամսարականը, բժ. Յ. Մելիքեանը, տիկ. Օ. Արարատեանը, բժ. տիկ. Ջալեան-Մանուկեանը, տիկ. Քալանթարեանը, բժ. Ա. Տէր-Պողոսեանը, վ. Բաբայանը, Ա. Մակարեանը: Կարմիր Սաչը ճիւղեր ունեցաւ Կարսում, Ալեքսանդրապոլում, Վաղարշապատում, Աշտարակում, Ջալալ-Օղլիում, Ղարաքիլիսայում և Իզմիրում: Նրան յարեցին և Թիֆլիսի, Պոլսի, Փարիզի և Ամերիկայի Հայ Կարմիր Սաչերը: Կարմիր Սաչի գլխաւոր գործն էր՝ օգնութիւն հասցնել բանակին: Դրա համար նա կազմակերպեց 2 հիւանդանոց՝ ողջ սարքով, մի թուղթիկ խումբ, մի սննդատու կայան զինուորներին համար, բաղնիք, լացարան և այլն: Կարմիր Սաչի մենաշնորհն էր խաղաթուղթը. յունիսից սկսած կառավարութիւնը տուրք դրեց երկաթուղու տոմսակների վրա էլ յօգուտ Կարմիր Սաչի և 4 միլիոն ուրբու վարկ բացեց:

Այսպէս, կեանքի բոլոր ասպարէզներում, դրութիւնը բարելաւում էր զգալապէս: Ապրուստի պայմաններն էլ հետզհետէ դառնում էին աւելի տանելի. հակառակ որ ժողովուրդը ազահութեամբ ցանում էր ունեցած հացահատիկները, հացն ու կենսական միջոցները անհամեմատ աւելի առատ էին, քան 1919 թւին: Գաղափար տալու համար ապրուստի պայմանների մասին՝ առաջ բերենք մի քանի թւեր. փետրուար 7-ին Նրեանի շուկայում մթերքները արժէին. հացը՝ 26—28 ուրբի ֆունտը, միսը՝ 70—140ն., ալիւրը՝ 1400ն. փութը, ցորենը՝ 1300ն., դարին՝ 1300ն., բրինձը՝ 1400—1800ն., լոբին՝ 35ն. ֆունտը, սիսեռը՝ 30ն., սոխը՝ 12ն., կաղամբը՝ 8ն., բազուկը՝ 7ն., դադարը՝ 8ն., մածուկը՝ 30ն., կաթը՝ 25ն., պանիրը՝ 60—100ն., կարագը՝ 180—200ն., մեզըրը՝ 170—180ն., գետնախնձորը՝ 15ն., ընկոյզը՝ 40ն., չամիչը՝ 80—90ն., նաւթը՝ 40ն., սապոնը՝ 30ն., հաւկիթը՝ 13—14ն. հատը, լուցկին՝ 8—10ն. տուփը, փայտածուխը՝ 110ն. փութը, փայտը՝ 70ն. փութը: Ապր. 15-ին կօօպերատիւներում ազամարդկանց կօշիկները արժէին 3000ն. դոյզը, կանանց՝ 4000ն., երեխաների՝ 1200ն., կրկնակօշիկները՝ 1300ն., թէյի բաժակները՝ 120ն. հատը, ափսէներ թէյի՝ 120ն. հատը, մոմ՝ 320ն. ֆունտը, սուրճ՝ 360ն., երեսարբիչներ՝ 160ն. հատը, ծխախոտի թուղթ՝ 6ն. դրքոյկը, լուցկի՝ 5ն. տուփը, սապոն՝ 50ն. ֆունտը:

Իսկ դրամը մարտ 1-ին՝ 1 դոյզը արժէր 580 ուրբի, 1 թիւրքական ոսկին՝ 3000ն., 1 ֆունտ ստերլինգը՝ 2000ն.:

Պաշտօնեաների ոռճիկներն էին՝ վարչապետի՝ 8,150ն. մասական, նախարարների՝ 7,450ն., Սորհրդարանի անդամների՝ 6,800ն., Սենատի նախագահի՝ 8,150ն., անդամների՝ 7,450ն., չրջանային դատարանի անդամների՝ 6,600ն., հաշտարար դատաւորների՝ 6,600ն.: 40 կարգի ոռճիկ գոյութիւն ունէր — նազադոյնը 2000ն., բարձրագոյնը՝ 8,150ն.: